

Toplumsal Hafızanın Hatırlama ve Unutma Biçimleri:

Van-Özalp ve 33 Kurşun Hadisesi

H.Neşe ÖZGEN, Doç. Dr.
Ege Üniversitesi,
Edebiyat Fakültesi
Sosyoloji Bölümü,
Toplumsal Yapı ve Değişme ABD.
Bornova/İzmir
TÜSTAV Yay., İstanbul, ISBN 975-8683-18-7, 230 s.

"Kurşun da bilmez ki gelen temiz midir, kaçak mıdır? "

¹Van-Saray Sırtımlı Köyünden, olayla ilgili görüşmelerden.

Babam İ. Nihat Özgen'e

Önsöz

2001-2002 tarihlerinde Suriye-Irak-İran ve Nahçevan sınırlarındaki kasaba ve köylerde "Sınır Kasabaları Sosyolojisi" başlıklı bir araştırmayı yaparken ortaya çıkan bir çalışma bu. Kendi kendisini yazdı. Van'ın Saray ve Özalp ilçeleri, il merkezleri ve oradan Menemen Ovası, Ankara ve Hoşap Kalesine uzandı.

Bu çalışmanın mekanları bir dere (Kutur), bir dağ (Ağrı), bir kale (Hoşap), ve bir oavadan (Menemen) müteşekkil değil elbet. Etki alanları çok daha derine ve eskiye uzanan bir genişlikte: Osmanlı, Türkiye ve İran'ın, hatta bazen El Ezher ile Revandüz'ün sosyal coğrafyasını kapsıyor.

Çalışmanın yazılma amacı, başta, her bir 'işe başından başlamış' sosyal bilimcinin taşıdığı iddialarla benzer bir iddia taşıyordu: Gerçeği, sadece gerçeği!!! Araştırma ilerledikçe, alandan çıkan tabakalanmış gerçekler kendilerini yazdırdılar ve çalışma derinleştikçe hep yeni sorular çıktı, herkesin kendi gerçekleri ve her dönemin dönüşmüş, dönüştürülmüş gerçekleri. Örgüler tamamlanmış gibi görüldüğü her anda, kendimce durum öylesine apaçıktı ki; her zamanki entelektüel kaygılarımla: 'Neden herkesin bunca bildiği bir şeyi yazıyorum ki!' diye düşündüm. Ta ki sonra bir başka örgü hayatın içinden belirene dek...

Bu çalışmada en önemli sorunlardan birisi; köylerde görüşme yapılan kişilerin adlarını verememek. Yine de bu sakınma ve kapalılık, Sırlımlı, Damlacık ve Değirmiköy'den görüştüğüm kişileri burada saygıyla anmama engel değil. Hepsine kendi gerçeklerini dürüstçe anlattıkları için ve sıcaklıkları için teşekkür borçluyum. Diğer görüşülenlere de öyle.

Çalışmanın asıl mimarları, tüm bu süreç boyunca yanımda olan ve bir taş işçisi sabrı ve emeği ile yardımcı olanlardı: Değerli dostlarım, çalışma arkadaşlarım ve meslektaşlarım; Çakır Yusuf İnce (Alp Buğdaycı), Şebnem Eraş, Özlem Biner çalışmanın asistanlığını yaptılar, bununla kalmayıp ilk yazıları okuyup düzeltip yol gösterdiler. Öğrencilerim, dostlarım Haluk Tekeli, Çiğdem Buğdaycı, Atakan Hatipoğlu, Cevdet Yılmaz, Suat Kolukırık, ve ilk okumaları yaptılar. Sevgili hocalarım Prof. Dr. Önal Sayın, Prof. Dr. Nuri Bilgin, arkadaşlarım Dr. Solmaz Zelyut-Hünler, Dr. Nilgün Toker, Dr. Aydın Müftüoğlu, Sedar Tekin metnin bütünü ile ilgili gerçek bir eleştirisi yağımurundan geçirdiler beni. Sevgili Uğur Cankoçak, Zafer Artsoy,

Emrah Dođan Ziramana da ilk yazıları okuyup oşkularını, yardımlarını ve en önemlisi eleştirilerini esirgemediler. Sevgili öğrencim Ferhat Öner alan boyunca hevesle ve inanarak yardımcı oldu. Hepsi, bu işin en zor ve en sıkıcı kısmıyla bütünüyle ilgilendiler, oluşmamış bir metni anlaşılır hale getirmekten tutun, yazma sorunlarına kadar her yönde onların destekleri büyüktür. Diğer tüm dostlara, emeği geçenlere sonsuz teşekkür ederim.

İşin bir kısmının sorumlusu ve mimarı da öğrencilerimdir. Tüm alan çalışmalarımı aynı zamanda 'Sosyolojide Yöntem' dersimin bir uygulaması olarak da kullanırken; aslında hangi bilginin nasıl işlenmesi gerektiğini onların genç ve ořkulu akılları ile öğrendim. Sordukları sorular beni hep kendime getirdi. Yerimin neresi olduğunu öğretti.

Çalışmanın ve olası hataların bütün sorumluluğu elbette bana aittir.

H.Neşe ÖZGEN
İzmir
2003